Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 5. decembra 2013*

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe — Direktiva 93/13/EGS — Opustitvena tožba, ki jo vloži regionalno združenje za varstvo potrošnikov — Krajevna pristojnost sodišča — Neobstoj pravnega sredstva zoper sklep o zavrnitvi pristojnosti, ki ga izda prvostopenjsko sodišče — Procesna avtonomija držav članic — Načeli enakovrednosti in učinkovitosti“

V zadevi C-413/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Audiencia Provincial de Salamanca (Španija) z odločbo z dne 7. septembra 2012, ki je prispela na Sodišče 11. septembra 2012, v postopku

Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León

proti

Anuntis Segundamano España SL,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, sodnika, C. Toader (poročevalka), sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León S. Román Capillas, procuradora, skupaj z A. Castrom Martínom, letrado,

— za špansko vlado S. Centeno Huerta, agentka,

— za Evropsko komisijo J. Baquero Cruz, M. van Beek in M. Owsiany-Hornung, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. septembra 2013

izreka naslednjo

* Jezik postopka: španščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15 zvezek 2, str. 288, v nadaljevanju: Direktiva).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (v nadaljevanju: ACICL) in Anuntis Segundamano España SL (v nadaljevanju: ASE) v zvezi z opustitveno tožbo, ki se nanaša na razglasitev ničnosti nekaterih pogojev uporabe z internetnega portala zadnjenavedene družbe.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V triindvajseti in štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker morajo imeti osebe ali organizacije, če po pravu države članice velja, da imajo pravni interes v zadevi, možnosti za sprožitev postopka, katerega predmet so […] pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno rabo v pogodbah, sklenjenih s potrošniki, in zlasti nedovoljeni pogodbeni pogoji, pred sodiščem ali pred upravnim organom, ki je pristojen za odločanje o pritožbah ali za sprožitev ustreznih pravnih postopkov; ker ta možnost ne pomeni, da mora priti do vnaprejšnjega preverjanja splošnih pogojev, ki obstajajo v posamičnih gospodarskih sektorjih;

ker morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v potrošniških pogodbah“.

4 Člen 7(1) in (2) te direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.

2. Sredstva, navedena v odstavku 1, vključujejo predpise, na podlagi katerih lahko osebe ali organizacije, ki imajo po nacionalnem pravu pravni interes pri zaščiti potrošnikov, ukrepajo v skladu z zadevnim nacionalnim pravom na sodiščih ali pri pristojnih upravnih organih, da odločijo, ali so pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno rabo, nedovoljeni, tako da lahko uporabijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe takih pogojev.“

Špansko pravo

5 Člen 52(1), točki 14 in 16, španskega zakona o pravdnem postopku (Ley de Enjuiciamiento Civil, v nadaljevanju: LEC), ki spada pod oddelek 2, ki se nanaša na krajevno pristojnost, poglavja II z naslovom Pravila o pristojnosti naslova II o sodiščih in pristojnosti tega zakona, določa:

„1. Pristojnosti, opredeljene v predhodnih členih, se ne uporabijo, pristojnost se določi v skladu s tem, kar je določeno v tem členu v naslednjih primerih:

[…]

14. V postopkih, v katerih se obravnavajo tožbe, ki se nanašajo na izključitev pogodbenega pogoja ali na razglasitev ničnosti splošnih pogodbenih pogojev, je pristojno sodišče kraja, v katerem ima tožeča stranka stalno prebivališče. Kadar so, na istem območju, vložene ugotovitvene tožbe, opustitvene tožbe ali tožbe za umik, je pristojno sodišče, na območju katerega je sedež tožene stranke, in če ga nima, na območju katerega ima stalno prebivališče, in če tožena stranka nima stalnega prebivališča na španskem ozemlju, sodišče, na območju katerega je bila sklenjena pogodba.

[…]

16. V postopkih, v katerih je opustitvena tožba vložena zaradi varstva kolektivnih in razpršenih interesov potrošnikov in uporabnikov, je pristojno sodišče kraja, kjer ima tožena stranka sedež oziroma, če tega nima, sodišče njenega stalnega prebivališča; če se stalno prebivališče ne nahaja na španskem ozemlju, je pristojno sodišče kraja, kjer ima stalno prebivališče tožeča stranka.“

6 Člen 60(1) LEC v zvezi z negativnim sporom o krajevni pristojnosti določa:

„Če je sodišče sklep o krajevni nepristojnosti sprejelo na podlagi ugovora o krajevni nepristojnosti ali zaslišanja vseh strank, se sodišče, ki se mu zadeva odstopi, uskladi s tem sklepom in se ne more po uradni dolžnosti izreči za krajevno nepristojno.“

7 Člen 67 LEC v zvezi s pravnim sredstvom na področju krajevne pristojnosti določa:

„1. Zoper sklepe, s katerimi se odloča o vprašanjih krajevne pristojnosti, ni mogoče vložiti nobenega pravnega sredstva.

2. V pritožbah in izrednih pravnih sredstvih zaradi kršitve postopka so ugovori o krajevni nepristojnosti dopustni le, kadar se v obravnavani zadevi uporabijo obvezni predpisi.“

8 V španskem pravu opustitveno tožbo zaradi varstva interesov potrošnikov urejajo členi od 53 do 56 kraljeve zakonske uredbe 1/2007 o spremembi splošnega zakona o varstvu potrošnikov in uporabnikov ter drugih dopolnilnih zakonov (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) z dne 16. novembra 2007 (BOE št. 287 z dne 30. novembra 2007, str. 49181, v nadaljevanju: kraljeva zakonska uredba 1/2007).

9 Člen 53 kraljeve zakonske uredbe 1/2007 glede opustitvene tožbe določa:

„Predmet opustitve tožbe je toženi stranki naložiti, naj opusti svoje ravnanje ali naj prepreči ponovitev takega ravnanja v prihodnosti. Poleg tega je mogoče tožbo vložiti zaradi prepovedi vsakršnega ravnanja, ki je prenehalo v trenutku vložitve tožbe, če obstajajo zadostni dokazi, da bo nemudoma prišlo do ponovitve ravnanja.

Za namene določbe tega poglavja se vsako priporočilo za uporabo nedovoljenih pogojev prav tako šteje za ravnanje, ki je v nasprotju z zakonodajo na področju nedovoljenih pogojev.“

10 Člen 54(1)(b) te zakonske uredbe določa:

„Zoper ravnanja, ki so v nasprotju z določbami tega zakona na področju nedovoljenih pogojev, pogodb, ki so sklenjene zunaj poslovnih prostorov, prodaje na daljavo, jamstev ob kombinirani prodaji proizvodov in potovanj, lahko opustitveno tožbo vložijo:

[…]

b) združenja potrošnikov in uporabnikov, ki izpolnjujejo zahteve iz tega zakona ali glede na okoliščine primera iz regionalne zakonodaje na področju varstva potrošnikov in uporabnikov;

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

11 ACICL je združenje za varstvo potrošnikov, ki je vpisano v register organizacij potrošnikov in uporabnikov avtonomne pokrajine Castilla y León. Sedež ima v Salamanki (Španija) in ima 110 članov. Delovanje tega združenja je omejeno na ozemlje navedene skupnosti in ni niti združeno z drugimi niti ni del nobenega drugega združenja ali organizacije za varstvo potrošnikov na regionalni ali nacionalni ravni.

12 ASE je trgovska družba s sedežem v Barceloni (Španija), ki upravlja internetni portal, na katerem lahko posamezniki in prodajalci ali ponudniki objavljajo nepremičninske oglase ali oglase za rabljene izdelke ter ponudbe delovnih mest.

13 Pogoji uporabe spletne strani, ki so na voljo na portalu, se delijo na dve kategoriji, in sicer, prvič, „splošni pogoji uporabe“ in, drugič, „posebni pogoji pogodbe o oglaševalskih storitvah“ (v nadaljevanju: posebni pogoji).

14 Med posebnimi pogoji sta bila na dan vložitve opustitvene tožbe v postopku v glavni stvari pri nacionalnih sodiščih člen 6 o omejitvi odgovornosti in člen 7 z naslovom Izjave in jamstva oglaševalca/Odškodnine.

15 ACICL, ki deluje na podlagi člena 54 kraljeve zakonske uredbe 1/2007, je pri Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca (prvostopenjsko in gospodarsko sodišče št. 4 v Salamanki) vložilo opustitveno tožbo zoper družbo ASE. Predmet te tožbe je bil, prvič, razglasitev ničnosti členov 6 in 7(7) posebnih pogojev in, drugič, naložitev družbi ASE, naj te določbe odpravi in naj se v prihodnje vzdrži njihove uporabe.

16 Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca se je s sklepom z dne 6. aprila 2011 razglasilo za nepristojno za obravnavanje tožbe, ki jo je vložilo združenje ACICL. To sodišče je namreč presodilo, da je na podlagi člena 52(1), točka 14, LEC za obravnavanje opustitvenih tožb, ki jih za obrambo skupnih interesov vložijo potrošniki, pristojno sodišče, na območju katerega ima tožena stranka sedež ali stalno prebivališče. V istem sklepu je navedlo možnost vložitve pritožbe pri Audiencia Provincial de Salamanca (pritožbeno sodišče v Salamanki).

17 ACICL je zoper to odločbo vložilo pritožbo pri Audiencia Provincial de Salamanca in trdilo, da je bila zavrnitev krajevne pristojnosti sodišča, na območju katerega ima sedež združenje za varstvo potrošnikov, v zvezi s tožbami za opustitev uporabe nedovoljenih pogojev, ki jih je vložilo to združenje, v nasprotju s ciljem iz Direktive 93/13.

18 Audiencia Provincial de Salamanca v predložitveni odločbi navaja, da se zastavljata zlasti dve vprašanji.

19 Prvič, na podlagi nacionalnih postopkovnih pravil, natančneje členov 52(1), točka 16, in 67 LEC, sklepov o krajevni nepristojnosti, ki jih razglasijo sodišča prve stopnje, ni mogoče izpodbijati, zato bi moralo ACICL v primeru, kot je zadevni v sporu o glavni stvari, zadevo predložiti izključno sodišču v kraju, kjer ima tožena stranka sedež ali stalno prebivališče, torej v Barceloni. Predložitveno sodišče dvomi o usklajenosti navedenih pravil španskega prava na področju krajevne pristojnosti in tožbah zoper odločbe o krajevni nepristojnosti, ki jih v okviru navedenih opustitvenih tožb razglasijo sodišča prve stopnje, z zahtevo Direktive 93/13 po visoki ravni varstva potrošnikov.

20 Drugič, predložitveno sodišče se sprašuje o usklajenosti pravila o pristojnosti – v skladu s katerim je treba opustitveno tožbo, ki jo vloži združenje za varstvo potrošnikov, vložiti pri sodišču kraja, v katerem ima prodajalec ali ponudnik sedež ali stalno prebivališče – tako s ciljem visoke ravni varstva potrošnikov kot z načeloma enakovrednosti in učinkovitosti. V teh razmerah bi bilo namreč združenje za varstvo potrošnikov, kot je ACICL, dejansko prisiljeno odpovedati se vložitvi take tožbe zaradi skromnega proračuna in omejenega območja delovanja.

21 To sodišče v zvezi s tem navaja, da je Sodišče v sodni praksi v zvezi z določbami Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32, v nadaljevanju: bruseljska konvencija) presodilo, da bi bil učinek opustitvenih tožb z namenom prepovedi uporabe nedovoljenih pogojev, določenih v členu 7 Direktive 93/13, znatno prizadet, če bi jih bilo mogoče vložiti le v državi, v kateri ima sedež prodajalec (sodba z dne 1. oktobra 2002 v zadevi Henkel, C-167/00, Recueil, str. I-8111, točka 43). Iz tega sklepa, da bi se lahko enaka načela uporabila v primeru, kot je zadevni v sporu o glavni stvari, kar bi pomenilo, da bi se morala za pristojna razglasiti sodišča kraja sedeža združenja za varstvo potrošnikov, ki delujejo zoper izvajalca poslovne dejavnosti, ki je v svoje pogodbe vključil nedovoljene pogoje.

22 V teh okoliščinah je Audiencia Provincial de Salamanca odločilo, da prekine odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predloži ti vprašanji:

„1. Ali varstvo, ki ga potrošniku zagotavlja Direktiva [93/13], omogoča Audiencia Provincial [de Salamanca] kot nacionalnemu pritožbenemu sodišču, da odloča o pritožbi zoper sklep [Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca], s katerim je določeno, da je sodišče, na območju katerega je stalno prebivališče tožene stranke, krajevno pristojno za odločanje o tožbi za prepoved uporabe, ki jo je vložilo združenje [za varstvo] potrošnikov na omejenem območju, ki ni združeno ali povezano z drugimi združenji in ki ima majhen proračun in malo članov, čeprav ni pravne podlage za to?

2. Ali je treba člene 4, 12, 114 in 169 [PDEU] in člen 38 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ob upoštevanju Direktive 93/13 in sodne prakse Sodišča v zvezi z visoko ravnjo varstva interesov potrošnikov ter polnega učinka direktiv in načel enakovrednosti in učinkovitosti razlagati tako, da kot krajevno pristojno za odločanje o tožbi za opustitev uporabe nedovoljenih pogojev zaradi varstva skupnih interesov ali razpršenih interesov potrošnikov in uporabnikov, ki jo je vložilo združenje potrošnikov na omejenem območju, ki ni združeno ali povezano z drugimi združenji in ki ima majhen proračun in malo članov, določajo sodišče, na območju katerega je sedež tega združenja, in ne sodišče, na območju katerega je stalno prebivališče tožene stranke?“

Vprašanji za predhodno odločanje

23 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 93/13 ter načeli enakovrednosti in učinkovitosti razlagati tako, da nasprotujejo nacionalnim postopkovnim predpisom, v skladu s katerimi je na področju opustitvenih tožb, ki jih vlagajo združenja za varstvo potrošnikov treba tako tožbo vložiti pri sodiščih, na območju katerih je sedež ali stalno prebivališče tožene stranke, in zoper sklep o nepristojnosti prvostopenjskega sodišča ni mogoče vložiti pravnega sredstva.

24 Španska vlada se je sklicevala na nedopustnost vprašanja za predhodno odločanje v zvezi z nezmožnostjo izpodbijanja sklepa o nepristojnosti, ki ga izda prvostopenjsko sodišče, ki obravnava opustitveno tožbo, kot je ta v postopku v glavni stvari, in trdila, da se to vprašanje ne nanaša na nobeno načelo prava Unije. Po mnenju te vlade navedeno vprašanje zadeva pravico do učinkovitega pravnega varstva, kot je zagotovljena v španski ustavi.

25 V zvezi s tem zadošča ugotovitev, da je tožbo v zadevi v glavni stvari vložilo združenje za varstvo potrošnikov z namenom preprečiti nedovoljene pogodbene pogoje, ki jih uporablja prodajalec ali ponudnik. Iz tega sledi, da se v okviru spora o glavni stvari vprašanje neobstoja kakršnega koli pravnega sredstva zoper sklep o krajevni nepristojnosti, ki ga izda sodišče, ki obravnava opustitveno tožbo, nanaša na učinkovitost postopkovnega pravila, katerega namen je zagotoviti varstvo pravice, ki za upravičence izhaja iz prava Unije, v tem primeru pravice združenj za varstvo potrošnikov, da se zavzemajo za preprečevanje uporabe nedovoljenih pogojev, kot je med drugim določeno v členu 7 Direktive 93/13, in to „v interesu potrošnikov in konkurentov“.

26 Sodišče je zato pristojno obravnavati postavljena vprašanja, če se nanašajo na razlago prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 14. junija 2012 v zadevi Banco Español de Crédito, C-618/10, točka 76).

27 Glede vsebinske presoje je treba opozoriti, da člen 7(1) in (2) Direktive 93/13 državam članicam nalaga obveznost, da skrbijo za to, da v njihovih nacionalnih pravnih redih obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki. Navedena sredstva morajo zajemati določbe, ki organizacijam, ki imajo na podlagi nacionalne zakonodaje interes za varstvo potrošnikov, omogočajo zadevo v skladu z nacionalnim pravom predložiti sodiščem ali za to pristojnim upravnim organom.

28 Ugotoviti pa je treba, da Direktiva 93/13 ne vsebuje določbe, na podlagi katere bi bilo mogoče določiti sodišče, krajevno pristojno za obravnavanje tožb za opustitev uporabe nedovoljenih pogojev, ki jih vlagajo združenja za varstvo potrošnikov v njihovem interesu in v interesu konkurentov. V tej direktivi prav tako ni urejeno vprašanje števila stopenj sodnega varstva glede sklepov o krajevni nepristojnosti v takem primeru.

29 Poleg tega, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 28 sklepnih predlogov, niti Direktiva 98/27/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 43) niti Direktiva 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (UL L 110, str. 30), ki jo je nasledila, ne urejata vprašanja števila stopenj sodnega varstva, ki bi jih države članice morale zagotoviti v zvezi s sklepi o krajevni nepristojnosti na področju opustitvene tožbe, ki jo imajo na voljo združenja za varstvo potrošnikov. Poleg tega ti direktivi tudi ne določata pravil o dodelitvi krajevne pristojnosti v zvezi z opustitvenimi tožbami na področju varstva interesov potrošnikov.

30 Ob neusklajenosti postopkovnih pravil za tožbo, ki jo imajo na voljo združenja za varstvo potrošnikov za zagotovitev opustitve uporabe nedovoljenih pogojev, v interesu potrošnikov in konkurentov, morajo biti v notranjem pravnem redu vsake države članice v skladu z načelom procesne avtonomije postavljena taka pravila, vendar pod pogojem, da niso manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), in da v praksi ne onemogočajo ali čezmerno otežujejo uresničevanja pravic, ki jih združenjem za varstvo potrošnikov podeljuje pravo Unije (načelo učinkovitosti) (glej po analogiji sodbi z dne 14. marca 2013 v zadevi Aziz, C-415/11, točka 50, in z dne 18. aprila 2013 v zadevi Irimie, C-565/11, točka 23 in navedena sodna praksa).

31 Glede načela enakovrednosti je treba ugotoviti, da Sodišče nima nobenega dokaza, na podlagi katerega bi lahko dvomilo, da so postopkovna pravila v zadevi v glavni stvari v skladu z njim.

32 Ob upoštevanju preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, je namreč iz določb člena 52(1), točki 14 in 16, LEC razvidno, da se pravilo, v skladu s katerim je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima tožena stranka sedež ali stalno prebivališče, uporablja za vse opustitvene tožbe, tako za tožbe, ki se nanašajo na opustitev uporabe splošnih pogojev, določenih v tipskih pogodbah, kot za tožbe, ki jih vložijo združenja za varstvo potrošnikov za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov.

33 Glede nacionalnega pravila, ki določa, da ni nobenega pravnega sredstva zoper izrek prvostopenjskega sodišča o krajevni nepristojnosti, in sicer člena 67(1) LEC, je iz predložitvene odločbe razvidno, da je to pravilo, ki se v španskem procesnem pravu uporablja na splošno.

34 Glede načela učinkovitosti je treba spomniti, da je Sodišče že presodilo, da je treba vsak primer, v katerem se postavlja vprašanje, ali neka nacionalna procesna določba onemogoča ali pretirano otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi organi. V zvezi s tem je treba po potrebi upoštevati načela nacionalnega pravnega sistema, kot so načelo varstva pravic obrambe, načelo pravne varnosti in učinkovit potek postopka (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2009 v zadevi Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, ZOdl., str. I-9579, točka 39 in navedena sodna praksa, ter zgoraj navedeno sodbo Aziz, točka 53).

35 V obravnavani zadevi se je zatrjevalo, da bi lahko predložitev zadevne opustitvene tožbe drugemu sodišču, bolj oddaljenemu od sedeža ACICL, temu združenju povzročila velike nevšečnosti, in sicer bi se moralo navedeno združenje zaradi geografske oddaljenosti sodišča, pristojnega za obravnavanje njegove tožbe, tej odpovedati zaradi finančnih razlogov.

36 Očitno je, da težave, na katere se sklicuje ACICL, niso posledica niti pravila, da opustitvena tožba, ki jo vloži združenje za varstvo potrošnikov, spada pod krajevno pristojnost sodišča kraja, kjer ima tožena stranka sedež ali stalno prebivališče, niti pravila o neobstoju pravnega sredstva zoper razglasitev krajevne nepristojnosti s strani prvostopenjskega sodišča.

37 ACICL namreč vložitev opustitvene tožbe v zadevi v glavni stvari pri sodišču, na območju katerega ima sedež tožena stranka, ne otežujejo postopkovna pravila, ampak finančni položaj tega združenja.

38 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 36 sklepnih predlogov, morajo postopkovna pravila v zvezi s strukturo nacionalnih pravnih sredstev in številom stopenj sodnega varstva, določena v splošnem interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti in predvidljivosti, prevladati nad posamičnimi interesi, tako da jih ni mogoče spreminjati glede na finančni položaj stranke.

39 Res pa je, da za zagotovitev spoštovanja načela učinkovitosti določitev nacionalnih pravnih sredstev in število stopenj sodnega varstva ne smejo onemogočati ali čezmerno oteževati izvrševanja pravic, ki za posameznike izhajajo iz prava Unije.

40 Prvič, ugotoviti je treba, da kot je razvidno iz predložitvene odločbe, v skladu z določbami člena 60(1) LEC, sodišče kraja, v katerem ima tožena stranka sedež in mu je predložena opustitvena tožba na podlagi izjave o nepristojnosti sodišča kraja, v katerem ima sedež tožeča stranka, ne more prerekati svoje pristojnosti in torej obveznosti meritornega odločanja o tej tožbi.

41 Drugič, tudi če ni izključeno, da bi lahko vložitev tožbe pred sodiščem kraja, v katerem ima tožena stranka sedež, pomenila dodatne stroške za ACICL, iz spisa, predloženega Sodišču, ni mogoče ugotoviti, pod pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, da učinkovit potek postopka zahteva, da je to združenje prisotno na vseh njegovih stopnjah (glej po analogiji sodbo z dne 27. junija 2013 v zadevi Agrokonsulting-04, C-93/12, točka 50).

42 Tretjič, težave, s katerimi naj bi se soočalo ACICL, bi bilo mogoče premostiti z drugimi mehanizmi za izravnavo njegovih finančnih težav, kot je pravna pomoč (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2010 v zadevi DEB, C-279/09, ZOdl., str. I-13849, točki 59 in 60, ter po analogiji zgoraj navedeno sodbo Agrokonsulting-04, točka 50).

43 Poleg tega je španska vlada v procesnih pisanjih poudarila, da bi organizacije za varstvo potrošnikov, ko so vložile opustitveno tožbo, lahko pridobile opustitev zavarovanja, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

44 Poleg tega je treba opozoriti, da v sporu o glavni stvari razprava o pristojnosti ni razrešena, in sicer zaradi neobstoja pravnega sredstva zoper sklep z dne 6. aprila 2011, s katerim se je Juzgado de Primera Instancia št. 4 y de lo Mercantil de Salamanca razglasilo za krajevno nepristojno za obravnavanje opustitvene tožbe, ki jo je vložilo ACICL. Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, bi bilo namreč to razpravo mogoče ponovno začeti, če bi bilo zoper meritorno odločbo vloženo pravno sredstvo.

45 Četrtič, kot je španska vlada poudarila v procesnih pisanjih, se člen 60(1) LEC nanaša zlasti na preprečevanje protislovnih odločb s tem, da dodeli pristojnost enemu samemu sodišču. S takim pravilom bi bilo tako mogoče zagotoviti enotno prakso na celotnem nacionalnem ozemlju in tako prispevati k pravni varnosti (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Agrokonsulting-04, točka 56).

46 Glede sodne prakse Sodišča, ki izhaja iz zgoraj navedene sodbe Henkel in na katero se sklicuje predložitveno sodišče, je treba najprej pojasniti, da se določbe Bruseljske konvencije in določbe Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42), ki jo je nasledila, nanašajo le na čezmejne spore.

47 Iz tega sledi, da sklepa, ki izhaja iz zgoraj navedene sodbe Henkel, zlasti iz točke 43, v kateri je Sodišče v zvezi z razlago Bruseljske konvencije v čezmejnem kontekstu ugotovilo, da bi bil učinek tožb za opustitev uporabe nedovoljenih pogojev, določenih v členu 7 Direktive 93/13, znatno prizadet, če bi jih bilo mogoče vložiti le v državi članici, kjer ima sedež prodajalec, ni mogoče prenesti na okoliščine, kot so te v zadevi v glavni stvari, ki se nanašajo na razlago postopkovnih določb nacionalnega prava ene same države članice.

48 Glede izenačitve združenj za varstvo potrošnikov s potrošniki v smislu Direktive 93/13, kot je predlaga predložitveno sodišče, je treba spomniti, kot je v bistvu poudaril generalni pravobranilec v točki 51 sklepnih predlogov, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sistem varstva, ki ga vzpostavlja Direktiva 93/13, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju tako glede pogajalske sposobnosti kot ravni obveščenosti (glej zlasti sodbo z dne 4. junija 2009 v zadevi Pannon GSM, C-243/08, ZOdl., str. I-4713, točka 22, in zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 39, ter Aziz, točka 44).

49 Ugotoviti pa je treba, da glede postopkovnih sredstev, ki jih imajo na voljo združenja za varstvo potrošnikov za zagotavljanje opustitve uporabe nedovoljenih pogojev, ta združenja v razmerju do prodajalca ali ponudnika niso v takem podrejenem položaju.

50 Brez zanikanja bistvene vloge, ki jo morajo ta združenja imeti možnost uresničevati za doseganje visoke ravni varstva potrošnikov v Evropski uniji, je treba namreč ugotoviti, da za opustitveno tožbo, ki jo vloži tako združenje proti prodajalcu ali ponudniku, ni značilna neenakost, ki obstaja v okviru posamezne tožbe, ki vključuje potrošnika in njegovega poslovnega partnerja.

51 Tak različen pristop poleg tega potrjujejo določbe člena 4(1) Direktive 98/27 in člena 4(1) Direktive 2009/22, v skladu s katerimi so sodišča države članice na območju kraja, v katerem ima tožena stranka sedež ali stalno prebivališče, pristojna za obravnavanje opustitvenih tožb, ki jih vložijo združenja za varstvo potrošnikov drugih držav članic, v primeru kršitve – znotraj Skupnosti – zakonodaje Unije o varstvu potrošnikov.

52 Glede na zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da postopkovna pravila v zadevi v glavni stvari praktično ne onemogočajo niti čezmerno ne otežujejo, da bi združenje za varstvo potrošnikov, kakršno je ACICL, vložilo opustitveno tožbo, in ne ogrožajo uresničitve cilja iz Direktive 93/13.

53 V teh okoliščinah je treba na postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba Direktivo 93/13 ter načeli učinkovitosti in enakovrednosti razlagati tako, da ne nasprotujejo ureditvi države članice, kot je ta v zadevi v glavni stvari, v skladu s katero – na področju opustitvenih tožb, ki jih vlagajo združenja za varstvo potrošnikov – prvič, mora biti taka tožba vložena pri sodiščih kraja, v katerem ima tožena stranka sedež ali stalno prebivališče, in, drugič, zoper sklep o krajevni nepristojnosti, ki ga izda prvostopenjsko sodišče, ni mogoče vložiti pritožbe.

Stroški

54 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah ter načeli učinkovitosti in enakovrednosti je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo ureditvi države članice, kot je ta v zadevi v glavni stvari, v skladu s katero – na področju opustitvenih tožb, ki jih vlagajo združenja za varstvo potrošnikov – prvič, mora biti taka tožba vložena pri sodiščih kraja, v katerem ima tožena stranka sedež ali stalno prebivališče, in, drugič, zoper sklep o krajevni nepristojnosti, ki ga izda prvostopenjsko sodišče, ni mogoče vložiti pritožbe.

Podpisi